

Rapport

Glyfosat i framtida svensk växtodling

– politiken och sakfrågan avgör odlarens vardag

Akademisammankomst torsdag 14 mars 2019

Glyfosat introducerades i svensk växtodling 1975 och har sedan dess varit ett värdefullt insatsmedel för kemisk ogräskontroll. Samtidigt klämtar varningsklockorna – ett flertal ogräs har utvecklat resistens mot detta viktiga växtskyddsmedel och glyfosat förekommer också i våra vattendrag.

Användning av växtskyddsmedel med glyfosat förutsätter att den aktiva substansen är godkänd inom EU. Ett EU-beslut från hösten 2017 tillåter oss att använda produkter med glyfosat fram till den 15 december 2022. Fram till dess måste svenskt jordbruk noggrant följa utvecklingen och analysera konsekvensen av olika scenarier.

Glyfosat är den verksamma aktiva substansen i bland annat olika Roundup-produkter. Dessa totalbekämpande ogräsmiddel används för att bemästra ogräsproblematiken i öppen växtodling och i anslutning till vallbrott. På senare tid har glyfosat-insatser blivit viktiga för att kontrollera ogräsförekomsten i system med reducerad eller plöjningsfri odling.

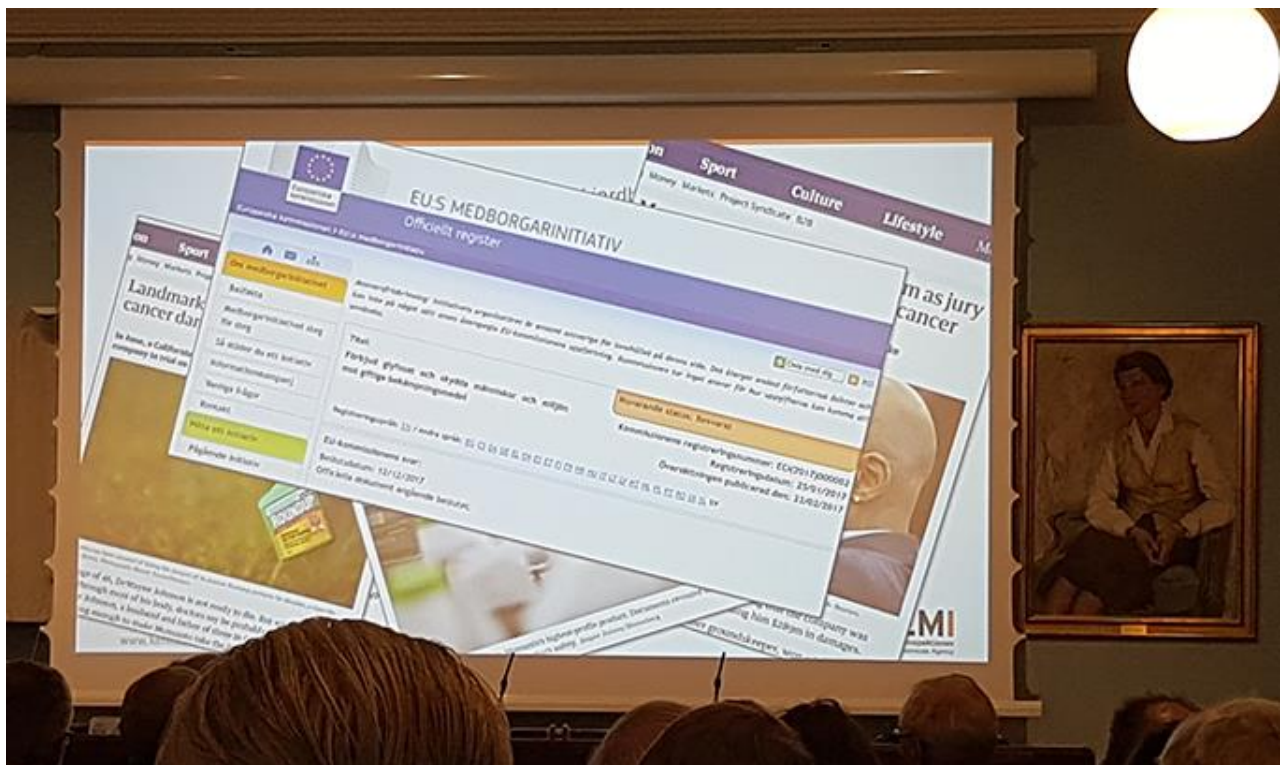
Svensk växtodling bedrivs generellt på bra odlingsjordar och med god tillgång till vatten, men internationellt sett på små arealer. Idag råder tämligen olika förhållningssätt till en fortsatt användning av glyfosat bland EU:s medlemsländer. Politiska värderingar och ställningstaganden utgör en allt starkare kraft. Sverige och övriga nordiska länder har faktiska odlingsförhållanden som i flera avseenden kan göra oss mer beroende av fortsatta glyfosatinsatser än övriga EU-länder.

– Sammanfattning av sammankomstens överläggningsämne av Jens Blomquist –

Innehållsförteckning

Både vetenskap och opinion påverkar beslut (<i>Agneta Westerberg</i>).....	3
Glyfosat ersätter stål och diesel (<i>Johan Toll</i>).....	5
Totalförbud kostar svenskt lantbruk 1–2 miljarder per år (<i>Ulrik Lovang</i>).....	7
Glyfosat hjälper oss att nå miljömålen (<i>Agneta Sundgren</i>).....	9
Helhet och konsekvenser efterfrågas (<i>allmän diskussion</i>)	11
Program	14

Både vetenskap och opinion påverkar beslut

Agneta Westerberg

Inom EU utvärderas glyfosat under 2019–2020. Den vetenskapliga riskvärderingen ska därefter hanteras på politisk nivå där också förtroende och opinion påverkar besluten, förklarade Agneta Westerberg.

Agneta Westerberg är chef för avdelningen Tillstånd och upplysning på Kemikalieinspektionen. Hon inledde med att ge en bakgrund till nuläget för glyfosat i EU och Sverige.

Tillfälligt godkännande

Inom EU gavs i november 2017 ett tillfälligt klartecken för den verksamma substansen glyfosat. Vägen fram till beslut var en långdragen process som kantades av högljudda opinioner både före och emot. Godkännandet gäller fram till den 15 december 2022. Det finns alltså möjlighet att använda glyfosat i svensk växtodling under de fyra kommande växtodlingssäsongerna som läget ser ut just nu.

Först EU – sedan Sverige

Emellertid är en ny beslutsprocess kring glyfosat på gång inom EU och Agneta Westerberg beskrev vilka faktorer som kan påverka det slutliga resultatet. Besluten kring det verksamma ämnet glyfosat kommer först att fattas på EU-nivå.

Utredningen av riskerna med glyfosat på EU-nivå hanteras gemensamt av Kemikalieinspektionen tillsammans med motsvarande myndigheter i 26 övriga medlemsländer. I detta arbete deltar också Europeiska Myndigheten för Livsmedelssäkerhet (European Food Safety Authority, EFSA). Först därefter kan beslut gällande produkter innehållande glyfosat fattas på svensk nivå av Kemikalieinspektionen.

FAKTORER SOM KAN PÅVERKA DET SLUTLIGA RESULTATET

Baserad på bild i Agneta Westerbergs presentation.

Vetenskap vs opinion

Genomgången och analysen inom EU är en strikt vetenskaplig utvärdering av risker, underströk Agneta Westerberg.

– Man tittar inte på behovet av glyfosat och inte heller på konsekvenserna av om glyfosat inte blir godkänt.

Genomlysningen av riskerna med glyfosat hanteras alltså så långt av experter och tjänstemän. Men därefter fattas beslut på politisk nivå.

– Det innebär att också opinion och förtroende spelar in, förklarade Agneta Westerberg.

Ökad transparens i EU

I denna skärningspunkt mellan vetenskapliga fakta och politiska ställningstaganden ska alltså EU hantera frågan om glyfosat efter 2022. Frågan är laddad.

– Ett medborgarinitiativ mot glyfosat har samlat 1 miljon namnunderskrifter, berättade Agneta Westerberg.

EU är av bland annat detta skäl angeläget att öka transparensen för att öka förtroendet hos medborgarna. Frågan blir inte mindre komplicerad av att WHO genom sitt expertorgan IARC bedömer glyfosat som misstänkt cancerogen, medan EU:s egen kemikaliemyndighet European Chemicals Agency (ECHA) inte gör det.

Stort genomslag

I denna oenighet och på denna minerade mark ska alltså EU lotsas fram till ett gemensamt beslut efter en utvärdering 2019–2020 som görs av en grupp rapportörsländer där Sverige tillsammans med Frankrike, Nederländerna och Ungern ingår.

Förra gången – inför beslutet hösten 2017 – stod Tyskland för arbetet, men det var alltför tungt för ett enskilt land. Dessutom kantades arbetet av upprörda känslor och till och med mordhot mot tjänstemän.

Utvärderingen ska vara klar 2022 och Agneta Westerberg underströk att EU-beslutet kan få stor kommersiell betydelse globalt.

EU:s kemikaliepolitik är den striktaste i världen och beslutet kommer att få stort genomslag i övriga världen, avslutade hon.

Agneta Westerberg.

Glyfosat ersätter stål och diesel

Johan Toll

Glyfosat bidrar till en kostnadseffektiv växtodling och någon resistens existerar inte i nordisk växtodling. Om inget annat får styra debatten och utifrån gällande regelverk kommer glyfosat att finnas kvar, menade Johan Toll.

Johan Toll har samlat på sig en gedigen egen erfarenhet av glyfosat från olika positioner inom kemiindustrin under många år. Numera driver han det egna konsultföretaget Toll AgroCon AB.

Ingen resistens i Norden

Johan Toll gav en tillbakablick på glyfosat från upptäckten 1970, över godkännandet och den första användningen i Sverige 1976, fram till dagens situation.

- Glyfosat bidrar till en mer kostnadseffektiv och lönsam svensk växtodling, menade han.

Inte minst gäller det i odlingssystem med reducerad bearbetning där glyfosat ersätter att plogen vänder ned kvickrotsutlöparna.

Ett ofta återkommande argument mot glyfosat är att det uppstår resistens bland ogräsarter i takt med att användningen ökar globalt. Men så är inte fallet på hemmaplan.

- Vi känner inte till någon resistens mot glyfosat i nordisk växtodling, berättade Johan Toll.

Mest efter skörd

Han underströk att EU:s egna expertorgan har bedömt att glyfosat kan släppas ut på marknaden med rimliga risker för hälsa och miljö. Ett sådant tecken för Johan Toll är att glyfosat inte finns på EU:s substitutionslista.

- Alltså den lista där EU vill bli av med produkter.

Idag körs 10–20 procent av glyfosatprodukterna före sådd på våren, 5–10 procent på vallbrott och träda samt 60–80 procent efter skörd.

Den dominerande användningen av glyfosat på hösten efter tröskning har sin förklaring.

- Den ersätter helt enkelt stål och diesel, sammanfattade Johan Toll.

Glyfosat ersätter också kemiska föregångare som inte var angenäma att hantera och som fortfarande gör sig påminda.

- TCA var en osäker produkt med varierande effekt och atrazin hittar vi fortfarande i vatten lång tid efter förbudet.

Motsvarar 4–5 bearbetningar

Drivkraften i den snabbt ökande användningen har sin grund i att glyfosat är ett kostnadseffektivt och lönsamt produktionsmedel, menade Johan Toll och redovisade beräkningar och uppskattningar från olika källor. Ett par svenska sådana pekar på en merkostnad för mekanisk bearbetning jämfört med glyfosat i intervallet 200–400 kronor per hektar. Lönsamheten grundar sig på en överlägsen bekämpningseffekt på 90–95 procent mot kvickrot.

Den effekten når man först med 4–5 mekaniska bearbetningar, sa Johan Toll och tryfferade budskapet med resultat från svenska fältförsök.

Att mekaniskt bearbeta jorden 4–5 gånger för att trötta ut kvickroten kräver en lång och torr höst. Därför ökar tidsfönstret med glyfosat eftersom jordbearbetning kan ske från 2 till 14 dagar efter sprutning. Man vinner väldigt mycket tid på detta och kan höstså mer, förklarade Johan Toll.

Fortsatt viktigt produktionsmedel

Användningen – som egentligen är den försäljning som leverantörer och återförsäljare årligen rapporterar till Kemikalieinspektionen – är relativt stabil över åren. Dessutom är den ungefär densamma i de nordiska länderna med undantag för Danmark där man godkänner användning före skörd. Det drar upp den danska nivån.

Johan Toll betonade den unika herbiciden glyfosats fördelar med minskad plöjning och ökade möjligheter till varierad växtföljd. För framtiden såg han inte något kemiskt alternativ vid horisonten. Inte heller ur strikt godkännandesynpunkt såg han några begränsningar. EU-förordningen 1107 reglerar utsläppandet av växtskyddsmedel på marknaden. Utifrån den finns inga invändningar mot glyfosat, menade Johan Toll.

Så om inget annat får styra debatten, och utifrån gällande förutsättningar, kommer glyfosat att vara ett mycket viktigt produktionsmedel i svensk växtodling.

Johan Toll. Till höger moderator Jan Rundqvist.

Ett totalförbud skulle ge stora merkostnader för svenskt lantbruk

Ulrik Lovang

Tidigare vallbrott, mindre höstsådd och ökat väderberoende blir konsekvenserna av ett glyfosatförbud. Det skulle innebära merkostnader på 1–2 miljarder kronor per år, berättade Ulrik Lovang.

Ulrik Lovang är vd för Lovang Lantbrukskonsult AB som med 17 anställda ger råd om växtodling, miljö- och driftsekonomi till 170 fasta kunder som odlar sammanlagt 45 000 hektar. Av kunderna driver 50 procent rena växtodlingsgårdar och 25 procent är omlagda till ekologisk drift.

Direktsådd utesluten

Ulrik Lovang spaltade systematiskt upp effekterna av ett glyfosatförbud strukturerat efter växtodlingsårets kronologi – före sådd, före uppkomst, före skörd och efter skörd (se tabell). Hans slutsats av ett förbud mot användning före sådd (1) var tydlig.

– Det går inte att fortsätta med direktsådd och reducerad bearbetning. Möjligen går det om man har en fantastisk CrossCutter Disc eller liknande tallriksredskap som kan sköta det jobb som glyfosat gör.

Höstsådd blir lidande

Att inte få använda glyfosat före uppkomst (2) får också konsekvenser, men inte lika dramatiska, menade Ulrik Lovang. Det blir dyrare och sämre ogräsbekämpning i åkerböna och vårraps genom ökad användning av Fenix och Galera.

– Och jag frågar mig om de har bättre miljöprofil.

Året efter blir det dyrare ogräsbekämpning med gräsogräsprodukter i höstvetet och Ulrik Lovang förutspådde säkerhetskörningar även vid låg kvickrotförekomst. Slutligen blir höstsådden lidande utan glyfosat.

– Då tappar vi i avkastning och ekonomi.

Litet behov före skörd

De minst kännbara konsekvenserna vore att inte få använda glyfosat före skörd (3). Behoven är små i oljeväxter och lin där användningen idag är godkänd.

– Det förekommer nog viss slentriankörning idag, konstaterade Ulrik Lovang.

Däremot vore ett förebud mot användning efter skörd (4) mycket kännbart. Ulrik Lovang underströk att tid, diesel och slitdelar blir surrogat för glyfosat samtidigt som väderberoendet ökar när mekanisk bekämpning måste ersätta kemisk.

– En misslyckad mekanisk bekämpning kan sitta i under flera år.

Kostar 1–2 miljarder per år

Att inte kunna använda glyfosat efter skörd skulle också innebära tidigare vallbrott och 1–2 missade vallskördar.

– Det kostar lantbrukaren ca 2 000–4 000 kronor per hektar.

Totalt landade Ulrik Lovang på en merkostnad av ett totalförbud för svenskt lantbruk på 1–2 miljarder kronor per år. Han efterfrågade en helhetsbedömning av ett förbud, d.v.s. konsekvenser avseende både miljörisker och klimatpåverkan om glyfosat ska ersättas av annan kemisk och mer mekanisk bekämpning. En kompromiss i tillåten användning skulle tilltala honom.

– Ett glyfosatförbud i växande gröda är fullt hanterbart. Det tar vi gärna om vi får behålla glyfosat mellan grödorna.

SÅ SLÅR EFFEKTER AV ETT GLYFOSATFÖRBUD

... före sådd (1) • Går ej fortsätta med direktsådd/reducerad jordbearbetning = mer plöjning/diesel.	... före uppkomst (2) • Dyrare och sämre ogräsbekämpning i åkerböna, våraps. Mer användning av Fenix och Galera • Dyrare ogräsbekämpning i höstvetete året efter. Mer användning av gräsogräsprodukter (Broadway, Attribut Twin, Atlantis) • Går ej att höstså lika ofta. Förlorad avkastning. • Går ej att så malkorn om det finns spillsäd av vete. Tappad flexibilitet.
... före skörd (3) • Små behov av bekämpningar i raps eller lin. Körs troligen för mycket idag. • Ett förbud är ett litet problem. • Större påverkan på odling utomlands.	... efter skörd (4) • Mer diesel, slitdelar och arbetstid för att uppnå samma kvickrotseffekt med mekaniska bearbetningar. • Mer väderberoende för att få bra effekter med mekaniska bearbetningar. • Dyrare vårbekämpningar med gräsogräspreparat som kan hantera en del kvickrot, men inte helt. • Oftast tidigare vallbrott med mekanisk bekämpning ger 1–2 förlorade vallskördar det år vallen bryts.

Ulrik Lovang.

Glyfosat hjälper oss att nå miljömålen

Agneta Sundgren

Glyfosat är mer än en vanlig herbicid. Den är en förutsättning för den som odlar fånggrödor för att minska växtnäringsläckaget och hjälper därmed till att uppnå miljömålen, framhöll Agneta Sundgren.

Agneta Sundgren arbetar med växtskyddsfrågor på LRF sedan fyra år och har dessförinnan arbetat inom samma område på både Jordbruksverket och på Länsstyrelsen Gotland. Som inledning på den allmänna diskussionen gav hon ett förberett inlägg.

Säkrare än koksalt

Agneta Sundgren inledde med en återblick från 1980-talets behörighetskurser och visade budskapet i en välkänd tabell med LD50-värde för glyfosat. Den akuta giftigheten (LD50-värdet) hos råtta är lägre för koksalt än för glyfosat och ibland hävdas att man i princip skulle kunna dricka glyfosat.

– Men LD50-värdet säger inget om andra långsiktiga risker, underströk Agneta Sundgren.

Trots det förekommer argumentet att glyfosat är säkrare än vanligt koksalt fortfarande i debatten om risker med glyfosat.

Glyfosat är mer än en herbicid

Agneta Sundgren problematiserade diskussionen om glyfosat genom att hävda att glyfosat är mer än en vanlig herbicid.

– Glyfosat bidrar faktiskt till att uppfylla miljömålen, slog hon fast.

Med formuleringen syftade hon på att fånggrödor och krav på tidpunkt för att bryta dessa förutsätter glyfosat rent odlingstekniskt.

– Staten uppmuntrar till användning av glyfosat genom att ge bidrag till fånggröda för att minska kväveläckaget.

Hon poängterade också att den reducerade bearbetningen är mer beroende av glyfosat som en del av odlingssystemet.

Dubbla expertbudskap

I sin roll som växtskyddsexpert på LRF beskrev Agneta Sundgren svårigheten att avgöra vem hon ska kunna tro och lita på.

EU ger å ena sidan klartecken för glyfosat genom ECHA (European Chemicals Agency) och dess Risk Assessment Committee. Å andra sidan ger WHO-anknutna International Agency for Research on Cancer (IARC) en motsatt bild och drar i sin utvärdering slutsatsen att glyfosat sannolikt är cancerogen för människor.

– Jag klarar inte av att förstå trots relativt hög kompetens på området, medgav Agneta Sundgren och efterfrågade någon som är duktig på humantoxikologi för att förklara och syntetisera de motsägelsefulla budskapen.

Svår kommunikation

Dilemmat underlättas inte av de telefonsamtal som Agneta Sundgren får ta emot från LRF-medlemmar som kopplar glyfosat till cancer hos lantbrukare.

– Det kan man inte vifta bort hur som helst med att det kan finnas flera andra orsaker till att gamla människor går bort i cancer.

Resonemanget illustrerade hon med rubriker från lantbrukspressen om miljardskadestånd till lantbrukare som drabbats av cancer efter att ha arbetat med växtskyddsmedel. Kommunikationen med allmänheten är också en svår balansgång. Det går inte att förklara för konsumenter att glyfosat bedöms som ofarligt av den europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet European Food Safety Authority (EFSA) när fakta-resistensen breder ut sig och ”alla vet att Roundup är farligt”.

– Men då brukar jag säga att det inte är ni som konsumenter som ska vara oroliga – utan vi som bönder.

Staten bör visa vägen

Som lantbrukare menade Agneta Sundgren att man måste kunna lita på expertmyndigheterna och ställde den retoriska frågan:

– Vad är alternativet?

Om det blir ett ändrat godkännande framhöll hon behovet av hjälp med att hantera följderna och pekade på att staten bör visa vägen för jordbruket med andra alternativ.

– Då kanske ett miljöbidrag för jordbearbetning av fånggröda kan vara aktuellt.

Är glyfosat farligt? EU-kommissionens webb - ok

European Chemicals Agency's conclusions

On 15 March 2017, the Risk Assessment Committee (RAC) of the European Chemicals Agency concluded by consensus that:

- There is no evidence to link glyphosate to cancer in humans, based on the available information.
- Glyphosate should not be classified as a substance that causes genetic damage (mutagen) or disrupts reproduction.

Är glyfosat farligt? IARC

IARC MONOGRAPHS - 112

amine salts are readily soluble in water (Iomino, 2009).

Volatility: Vapour pressure, 1.31×10^{-2} mPa at 25 °C (negligible) (Iomino, 2009).

Stability: Glyphosate is stable to hydrolysis in the range of pH 3 to pH 9, and relatively stable to photodegradation (Iomino, 2009).

Glyphosate is not readily hydrolysed or oxidized in the field (Rueppel et al., 1977).

It decomposes on heating, producing toxic

1.2 Production and use

1.2.1 Production

(a) Manufacturing processes

Glyphosate was first synthesized in 1950 as a potential pharmaceutical compound, but its herbicidal activity was not discovered until it was re-synthesized and tested in 1970 (Sotgiu & Darvas, 2012). The isopropylamine, sodium and ammonium salts were introduced in 1970.

6.2 Cancer in experimental animals

There is *sufficient evidence* in experimental animals for the carcinogenicity of glyphosate.

6.3 Overall evaluation

Glyphosate is *probably carcinogenic to humans* (Group 2A).

Ur Agneta Sundgrens presentation.

Agneta Sundgren.

Helhet och konsekvenser efterfrågas

Allmän diskussion

Förhoppningar om ett fortsatt godkännande byggt på vetenskapligt underlag blandades under den efterföljande diskussionen med farhågor om att politiskt kappvändande stoppar glyfosat inom EU. Samsyn rådde dock om behovet av en helhetsbedömning av vilka konsekvenser ett förbud innebär för svenskt jordbruk.

Den efterföljande diskussionen kretsade kring både enklare faktafrågor och komplicerade samband kring konsekvensanalyser av ett glyfosatförbud.

Bara i ytvatten

Till den första enklare kategorin hörde frågan om var den största användningen sker i Sverige. Två missuppfattningar vederlades snabbt när en frågeställare undrade om det stämmer att ”en stor del av den glyfosat som hittas i grundvatten kommer från trädgårdar, banvallar, kyrkogårdar, etc., och inte från jordbruket”.

Både Johan Toll och Per Widén, Jordbruksverket, bekräftade att det är i jordbruket som den största användningen återfinns.

Även Jenny Kreuger, SLU, korrigerade och förklarade att man i svenska undersökningar inte hittat glyfosat i grundvatten, utan bara i ytvatten – en viktig distinktion. Hon poängterade också att IARC tittat på formuleringar av glyfosat där olika tillsatssämnen kan ha påverkat utvärderingen mer än den aktiva substansen glyfosat. Där kan möjligen en källa till olika grundsyn hos ECHA och IARC ligga – man fokuserar inte på inte samma kemiska ämnen.

Politiska fingertoppar i bakgrunden

Ingredienserna i de grundläggande processerna kring det kommande glyfosatbeslutet berördes i flera inlägg.

Anders Nilsson, tidigare forskningssekreterare på SLU, menade att det vetenskapliga underlaget är bastant, men eftersom besluten som ska fattas vilar på politisk grund, med politisk hänsyn och fingertoppskänsla, såg han inte en fortsättning för glyfosat inom EU.

Det gjorde däremot Karl-Erik Olsson, tidigare jordbruksminister, som med egen erfarenhet av EU-politik var av motsatt åsikt.

– Jag tror inte att en EU-bedömning kommer att vara mer ogynnsam mot glyfosat än en svensk.

Han påpekade dock att med en oklar vetenskaplig grund skjuter man över problemet till den politiska planhalvan.

Negativ image skuggar

Vetenskapsjournalist Peter Sylwan framhöll att beslut sällan bygger på fakta utan i stället på vad grannen tycker och säger. I fallet med glyfosat skuggas frågan av glyfosat-molekylens ursprung hos amerikanska Monsanto.

– Ett multinationellt bolag som gynnar stora gårdar ger negativ image hos allmänheten, betonade Peter Sylwan.

Han jämförde med Nokias mobiltelefoner som ”möjligen var lika skadliga för hälsan som glyfosat” men där bolaget var en uppstickare från ett nordiskt land. Det gav en positiv image.

Efter fusion är numera inte Monsanto utan Bayer i skottgluggen för rättsliga prövningar kring glyfosats hälsovärdighet. Frågan är om glyfosat får en annorlunda image i allmänhetens ögon med tyskt i stället för amerikanskt ägande.

Krävs tung motvikt

Beslutsprocessen berördes också av Anna Lehrman, Mistra Biotech/SLU, med egna erfarenheter från debatten kring GMO.

– Jag tror att politiker litar på sina myndigheter men de missleds av högljudda opinioner så det krävs andra lika tunga röster som motvikt.

Hon frågade sig också varför just diskussionen om glyfosat är så laddad och ödesmättad.

– Det finns så mycket annat som är större anledning att oro sig för, varnade Anna Lehrman.

Förbud missgynnar konkurrens

Också Albin Gunnarson, Sveriges Frö- och Oljeväxtodlare, oroade sig – men av helt andra skäl.

– Jag blir orolig när jag hör att signalerna om att EU:s jordbruk ska gå före resten av världen när det gäller glyfosat. EU har sagt nej till GMO och till CRISPR-Cas9. Det gynnar inte direkt EU:s jordbruk.

Uppfattningen delades av Lennart Nilsson, LRF, som i egenskap av lantbruksföretagare efterlyste långsiktiga lösningar. Han hoppades att EU:s politiker betror sina egna myndigheters omdöme och därmed godkänner glyfosat.

– Annars får vi se hur EU förvandlas till ett musejordbruk.

Helhetsbedömning saknas

Ulrik Lovang efterfrågade på nytt en helhetsbedömning av glyfosat och därmed konsekvenserna av ett eventuellt förbud.

– Vad är kostnaden för jordbearbetning kontra Roundup – vem räknar på det?

Han fick medhåll av Peter Sylwan som påpekade att en risk/nytta-värdering med lite kreativt tänkande snabbt bör kunna uppskatta riskerna av att inte få använda glyfosat.

– Vad innebär mer jordbearbetning i form av ökat kväveläckage och klimatbelastning?

Agneta Westerberg svarade för Kemikalieinspektionens del, med samma besked som under sin presentation.

– Vi tittar inte på behov och nytta utan bara på risker enligt lagstiftningens intentioner.

Risk/nytta eller risk/risk

Den uppfattningen delade inte Albin Gunnarson, som hävdade att EU-direktiv 1107 (om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden) hanteras på olika sätt av olika EU-länder och inte alltid på samma sätt som Kemikalieinspektionen gör i Sverige. Johan Biärsjö, Hallongården i Trelleborg AB, gav ett lågt betyg åt direktivens riktlinjer.

– Jag förstår att det inte ges utrymme för en risk/nytta-värdering, men det borde rymmas en risk/risk-värdering för de kemiska alternativens risker om inte glyfosat godkänns framöver.

Per Widén påminde om en kommande rapport från Jordbruksverket, som initierats av Växtskyddrådet. I den genomlyses konsekvenserna för svenskt jordbruk av ett glyfosatförbud. I rapporten beräknas effekterna på olika typgårdar med maskin- och arbetskostnader, klimatavtryck och en känslighetsanalys.

– Kanske bidrar rapporten med den helhetsbild som efterfrågar här, hoppades Per Widén.

KSLA kan bidra

Även efter det att Jordbruksverket har släppt sin rapport kommer det möjligen att kvarstå ett vakuum i riskanalysen. Vice preses Björn Sundell frågade sig om inte KSLA kan ta greppet om glyfosat för att bidra med en strukturerad helhet. Och preses Lisa Sennerby Forsse jämförde med Klimatpolitiska rådet, vars uppgift är att utvärdera om det klimatpolitiska ramverket efterlevs. Hon föreslog någon slags motsvarighet för glyfosat och konsekvenserna av ett eventuellt förbud, där hon menade att KSLA kan bidra.

Alla avvaktar beslut

Handfast och konkret undrade Peter Edling, KSLA, om det fanns mer kvickrot på Ulrik Lovangs 25 procent ekologiska kundgårdar än på de 75 procent konventionella.

– Nej, det är större skillnad mellan enskilda lantbrukare än det generellt är mellan ekologiska och konventionella gårdar, svarade Ulrik Lovang.

Därefter lade han ut texten och förklarade att det finns ekologiska gårdar utan ett spår av kvickrot, men dessa gårdar har en hög kostnad för mekanisk bearbetning.

– De tar sig an punkter i fälten med kvickrot och kör dem separat som svartträda så fort de noterar en förekomst.

Också Maria Dirke, AgMaDi, ställde en handgriplig fråga till Ulrik Lovang och frågade efter utveckling och tendenser bland Lovanggruppens kunder i riktning mot ett liv utan glyfosat. Men någon sådan förberedelse syns inte.

– Alla avvaktar och kan inte riktigt se alternativen, menade Ulrik Lovang.

Panelen under diskussionen. Jan Rundqvist, Agneta Sundgren, Johan Toll, Ulrik Lovang, Agneta Westerberg.

Glyfosat i framtida svensk växtodling – politiken och sakfrågan avgör odlarens vardag

Torsdag 14 mars 2019 – program

Moderator: Jan Rundqvist, Hisingsgården, Hällekis

Inledning till dagens överläggningsämne:

Varför tar KSLA upp frågan om att använda en enskild växtskyddsprodukt?

Jan Rundqvist, ledamot Jordbruksavdelningen

Vad avgör framtiden för glyfosat?

Agneta Westerberg, avdelningschef Kemikalieinspektionen

Glyfosat, utveckling och användning i Sverige och Norden

Johan Toll, Toll AgroCon AB

Effekter för växtodlingsföretaget – konsekvenser och agerande vid ett förbud

Ulrik Lovang, vd Lovang Lantbrukskonsult AB

Bensträckare

Diskussion

Förberett inlägg av Agneta Sundgren, växtskyddsansvarig LRF:

Ofarligt ämne eller livsfarlig substans – vem ska jag som lantbrukare tro på?

Samtal med publiken kring möjliga framtidsscenarier:

Till vem riktas information och konklusion från dagens möte?

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN